

Letecká doprava: Devět tříd ve vzduchu

Nebezpečné věci létají vzduchem každý den, a to nejen v nákladních speciálech, ale také v pasažérských letadlech. Jejich přeprava se řídí předpisy IATA a ICAO. Vše důležité je přesně specifikováno v DGR manuálu, který každoročně vydává IATA. Pokud se předpisy dodržují, nemělo by se nic stát.

Nebezpečné zboží přepravené vzduchem má obdobnou klasifikaci, principy balení a průvodní dokumentaci jako jiné dopravní módy, má však ze všech nejpřísnější režim přepravy. Mezinárodní expertní komise organizované OSN vytvářejí všeobecná pravidla přepravy. Tyto doporučené praktiky jsou pro leteckou přepravu rozpracovány Mezinárodní organizací civilního letectví ICAO v předpisu Technical Instructions for the Safe Transport of Dangerous Goods by Air, kterým se řídí odesílatelé, prodejní a handlingoví agenti, letečtí dopravci, integrátoři, výrobci obalů a dozorcující orgány. Předpis vychází každé dva roky.

Letecká přeprava nebezpečného zboží od roku 1956 dále podléhá předpisu Dangerous Goods Regulations, které každým rokem vydává sdružení leteckých dopravců IATA.

Předpis se od ICAO odlišuje v tom, že odráží provozní specifikace dopravců a má jinou strukturu. V případě náhradní letecké přepravy po silnici (kamionové linky) musí dopravce dodržet současně předpisy IATA i ADR. Bližší informace o letecké přepravě nebezpečného zboží jsou k dispozici na nově zřízeném informačním portálu www.iata.org/dgcommunity.

„Spolupráce mezi leteckými dopravci ohledně aplikace a zkvalitňování předpisů je velmi úzká a frekvencovaná,“ uvádí Petr Činátl, metodik předpisů ze společnosti **ČSA Cargo**.

Všechna pravidla obsahuje DGR manuál

Nebezpečné zboží s vlastnostmi jedné (nebo více) z devíti tříd nebezpečnosti je možno přepravovat formou doklázky kapacity v nákladovém prostoru letadel pro cestující, jiné zboží

(nebezpečnější látky, zboží s vyšším množstvím na obalovou jednotku nebo koncentrací, transportním indexem u radioaktivního materiálu apod.) pouze nákladními letadly s mnohem větší přepravní kapacitou. Příslušné zakázané zboží se nesmí přepravovat vzduchem vůbec, jiné pouze na povolení zúčastněných států (včetně zemí přeletu).

Nebezpečné zboží je velmi významným segmentem obchodní činnosti každého leteckého dopravce, který má oprávnění od kompetentního úřadu ho přepravovat. Kromě komerčních zásilek přepravují letečtí dopravci i vlastní servisní zásilky, obvykle za účelem obnovení provozuschopnosti letadla v destinaci. Aby se tak mohlo dít, letecký dopravce musí vytvořit prostředí, kde se rutinně dodržují přísné bezpečnostní standardy a postupy, spolehlivě funguje technická infrastruktura a veškerý

zapojený personál je v pravidelných intervalech důkladně proškolen zejména o činnostech v případě nouze. To vše se zázemím vlastního personálu a cargo terminálů nebo dodavatelsky cestou handlingových agentů.

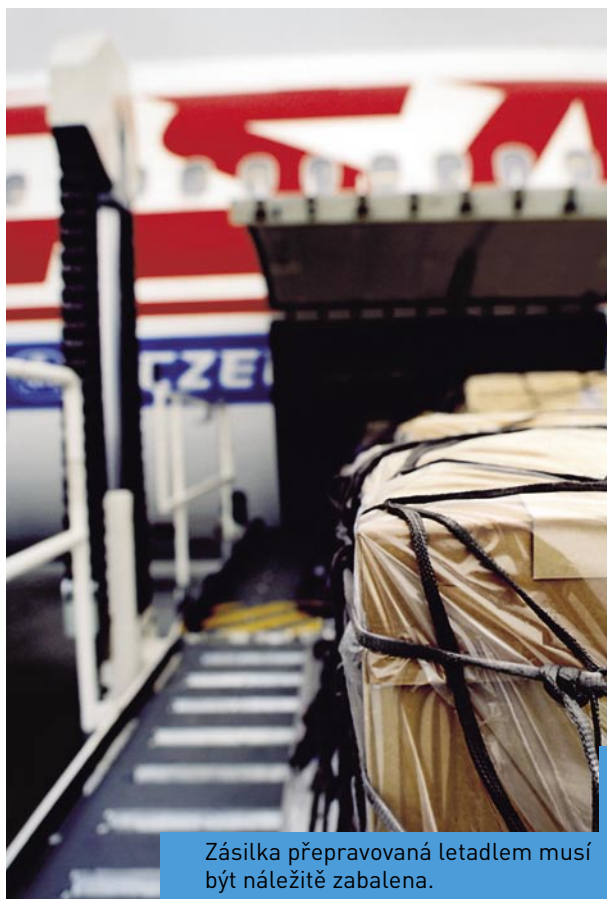
„Klíčem k úspěchu řízení bezpečnosti přepravy nebezpečného zboží jsou preventivní aktivity, a princip zpětnovazebního ohodnocování a dobrá vzájemná komunikace subjektů v přepravním řetězci,“ podotýká Petr Činátl.

René Grabmüller, country manager společnosti **Expeditors International ČR**, říká, že je možné až na výbušniny nebo pyrotechnické prostředky pře-

pravit prakticky cokoli. Musí se však dodržet pravidla obsažená v DGR manuálu vydávaném organizací IATA. V manuálu je mj. uvedeno, že kromě faktury a dalších dokladů, které jsou samozřejmě i u běžných zásilek, zboží doprovází doklad zvaný deklarace pro přepravu nebezpečných věcí. Za správné vyplnění této deklarace je zodpovědný odesílatel. Které nejdůležitější informace je třeba v tomto dokladu uvést?

- odesílatel a příjemce
 - informace o typu letu, kterým může být zboží přepraveno (pasažerský nebo cargo)
 - letiště odeslání a letiště určení
 - informace o případné radioaktivitě
 - UN kód, přesný název nebezpečné věci, příslušná třída (od 1 do 9 podle stupně nebezpečnosti)
 - veškeré náležitosti týkající se balení
- „Obecná pravidla se však mohou lišit, protože každý stát, který je součástí úmluvy IATA, může požadovat zpřísnující opatření,“ upozorňuje René Grabmüller a uvádí, že např. USA vyžadují v deklaraci uvedení telefonního čísla, na němž je odesílatel dostupný 24 hodin denně.

„Většinou spolupracujeme s firmami, které se v této problematice orientují, a tudíž dobře vědí, co letecká přeprava nebezpečných obnáší.

Zásilka přepravovaná letadlem musí být náležitě zabalena.

Spolupráce je díky tomu podstatně snazší,“ podotýká Jan Grabmüller, ředitel ČSA Cargo, a upozorňuje, že podstatně u přepravy nebezpečného zboží je uvedení správné a úplné deklarace obsahu, zabalení zboží (použití správného typu obalu a množství látky v něm) a přesné označení štítky a nápisy odesílatelem.

„Pochopitelně že se snažíme vyjít zákazníkům maximálně vstříc tak, aby zásilka byla letadlem přepravena v co možná nejkratším termínu. Vzhledem k tomu, že se u **Českých aerolinií** vždy rezervuje přeprava

Problém zvaný skryté nebezpečí

„Problémy mohou nastat v případě tzv. skrytého nebezpečného zboží. ČSA Cargo vždy vyžaduje potvrzení odesílatele (u chemikálií i na podrobné deklaraci), že běžná zásilka neobsahuje zboží, které by mohlo být klasifikované jako nebezpečné. Setkáváme se např. se zásilkami směřujícími na veletrhy, kam firmy přepravují lepidla nebo laky a vůbec si neuvědomují, že nejsou správně zabaleny a označeny. Stává se to především v případech, kdy zboží dopravce přebírá přímo od odesílatele. Ten často netuší, že se může jednat o nebezpečné zboží.“

Jan Grabmüller,
ředitel,
ČSA Cargo

INZERCE

PANALPINA
on 6 continents

Panalpina Czech s.r.o.
Na Hůrce 1077/4a
161 00 Praha 6 - Ruzyně

Tel.: +420 235 03 1111

Fax: +420 235 03 1199

E-mail: info.czechrepublic@panalpina.com

Letecká přeprava ~ Námořní přeprava ~ Kompletní logistické služby

zboží na konkrétní lety, probíhá vše až na výjimky podle plánu.“

Některé zásilky (např. vzorky infekčních látek balené v suchém ledu) mají charakter zkazitelného zboží, s přednostní nakládkou a přepravou. Jan Grabmüller zdůrazňuje, že např. zásilkám radioaktivních léků určených k záchraně lidských životů, tedy radioizotopům určeným k implementaci do těl pacientů v řádu hodin, věnují při knihování, odbavení i přepravě mimořádnou pozornost.

Speditéři se snaží odesílateli s deklarací pomoci

Jak speditéři reagují v případě, že poptávající nezmíní charakter zboží z hlediska nebezpečnosti? Petr Čáp, Sales Support Air Export **Kuehne + Nagel**, uvádí, že za deklaraci zboží odpovídá vždy odesílatel: „Pokud nám nebezpečné zboží zatají, nemáme zpravidla ani možnost to zjistit. Jsou případy, kdy ani odesílatel neví, že je zásilka nebezpečná. Existují druhy zboží, kde to člověka vůbec nenapadne, např. baterie, automobily atd. Chybné deklarování povahy zboží může vést i k předčasnému přistání letadla. S tím jsem se však nikdy nasetkal. Na kurzech nás tím ale rádi straší. Vždy se snažíme odesílatelům vyjít vstříc a se správnou deklarací pomoci.“

V podobném duchu hovoří také Petr Tyburec, air export supervisor společnosti **Panalpina Czech**: „Když odesílatel nezmíní, že se jedná o nebezpečné zboží, nemůžeme vědět, že to nebezpečné zboží je. Pokud k něčemu takovému dojde, je to možné zjistit po příjezdu zásilky na letiště. V tomto případě se s odesílateltem spojíme a vyžádáme si k zásilce všechny potřebné dokumenty a informace.“

Petr Tyburec podotýká, že k prověření správnosti všech údajů dochá-

zí, přestože za správnost a pravdivost je zodpovědný pouze odesílatel – zákazník. Předejde se tak případným vícenákladům za opravu dokumentu handlingovým agentem.

„Při poptávce zákazníka si vždy ověřujeme, zda se nejedná o nebezpečnou věc. Pokud si odesílatel není jistý, ptáme se například na balení nebo na materiál, z něž je zboží vyrobeno, nebo na výrobce,“ vysvětluje René Grabmüller a dodává, že zásilku se zbožím klasifikovaným jako nebezpečné neobdává nikdo, kdo na to nemá licenci. Navíc kancelář v americkém Seattlu (sídlo mateřské společnosti EXPEDITORS INTERNATIONAL) vždy požaduje certifikát, jakmile zjistí, že se v systému objevil požadavek na přepravu zásilky obsahující nebezpečnou věc.

K upevnění zásilky slouží lana, popruhy a sítě

Odbavení zásilek klasifikovaných jako nebezpečné probíhá stejně jako u běžného zboží v délce okolo troch hodin. Záleží pouze na zákazníkovi, zda zajistí včasné dodání zásilky nebo odvoz ze skladu po příletu zásilky.

„Na tyto zásilky máme vyhrazenou zvláštní část cargo skladu. Odděleně se pak skladují radioaktivní látky,“ vysvětluje Jan Grabmüller a dodává, že handlingový partner ČSA Cargo disponuje profesionálním zkušeným týmem, který je schopen v nouzi zákazníkovi i poradit. Tyto osoby jsou klíčové pro rozhodnutí o případném vyloučení zásilky z letecké přepravy. V okamžiku příjmu do skladu a během tranzitní kontroly prověří pomocí zvláštního checklistu shodu zásilky s požadavky předpisu a vystaví jí pomyslné „stop“ nebo „go“.

Zboží musí být na palubě letadla náležitě uloženo a přivázáno tak, aby během letu nedošlo k pohybu a k následnému poškození zboží. Pro pře-

Těsná spolupráce s odesílateltem

„Každá spediční firma zabývající se leteckou přepravou nebezpečných věcí musí mít alespoň dva pracovníky vyškolené na přepravu nebezpečných věcí letecky. Školení DGR absolvují každé dva roky. Na starosti mají běžný provoz exportního oddělení a handling zásilek klasifikovaných jako nebezpečné věci. Jejich spolupráce s odesílateltem je velice úzká, protože je nutné dostat o zásilce co nejpodrobnější informace. Velice častá je rovněž jejich spolupráce s příslušnými aerolinkami, protože od aerolinek dostávají veškeré potřebné instrukce k odeslání zboží, včetně letových dat.“

Petr Tyburec,
air export supervisor,
Panalpina Czech

pravu zásilek nad 150 kg a zásilek zvláštní povahy, mezi něž patří mj. nebezpečné věci, se používají lana, popruhy nebo sítě, jimiž se zásilky v nákladním prostoru letadla připoutají. Důležitou roli hraje rovněž segregace uvnitř nákladního prostoru. To znamená, že některé přepravované nebezpečné zboží (nebo jiný zvláštní náklad) nemůže být uloženo vedle sebe.

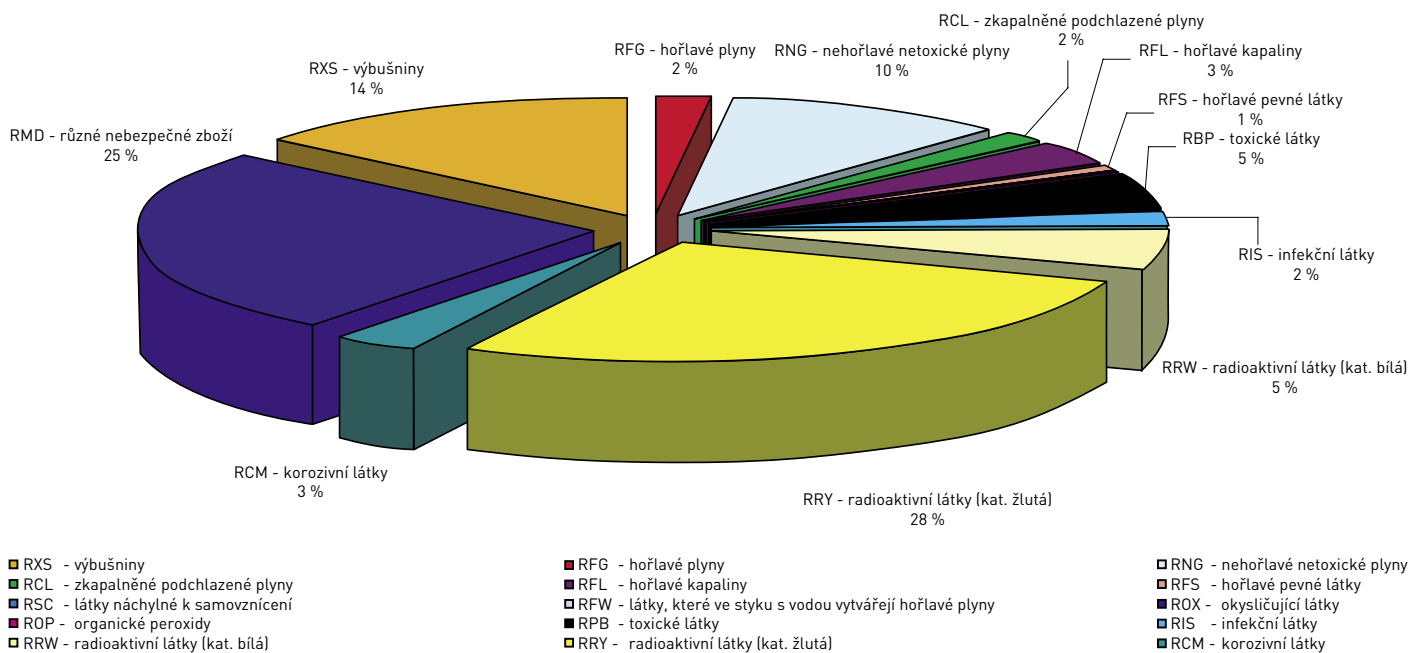
Velitel letadla má právo veta

O tom, zda zásilka obsahující nebezpečné zboží bude či nebude přepravována, rozhoduje v konečné fázi velitel letadla, který může jakoukoliv zásilku z přepravy vyloučit, pokud uzná, že může mít vliv na bezpečnost letu.

SPEDITÉŘI ZAJIŠŤUJÍCÍ LETECKOU PŘEPRAVU NEBEZPEČNÝCH VĚCÍ

ČSA Cargo	Ruzyně Airport, 160 08 Praha 6	Tel.: +420 220 114 336 Fax: +420 224 281 035	www.cargo.czechairlines.com jan.grabmuller@csa.cz
Expeditors International ČR	Aviatická 1048/12, 160 08 Praha-Ruzyně	Tel.: +420 233 090 300 Fax: +420 233 090 333	www.expeditors.com katerina.eberlova@expeditors.com
Kuehne + Nagel	K Letišti 57/1049, 160 08 Praha 6	Tel.: +420 220 190 565 Fax: +420 220 190 559	www.kuehne-nagel.com petr.cap@kuehne-nagel.com
Panalpina Czech	Na Hůrce 1077/4a, 161 00 Praha-Ruzyně	Tel.: +420 235 031 111 Fax: +420 235 031 199	info.czechrepublic@panalpina.com
Roth cargo	Cargo terminal ČSA, Letiště Praha-Ruzyně	Tel.: +420 220 116 626 Fax: +420 220 116 626	www.roth.cz cargo@roth.cz

Skladba tříd nebezpečných věcí přepravovaných v letadlech ČSA z Prahy

Nebezpečné zboží jehož přeprava nedosáhla 1% není v grafu zobrazeno.

zdroj: ČSA Cargo

Své rozhodnutí by měl zdůvodnit v reportu. Piloti si jsou své zodpovědnosti za cestující velmi dobře vědomi. Mají k dispozici doklad NOTOC charakterizující zvláštní zásilky, které jsou právě na palubě.

„V případě nouze s nebezpečným zbožím ve vzduchu pilot postupuje podle zvláštního Checklistu, který zohledňuje typ a stupeň rizika dané látky pro letadlo a osoby na palubě. Problém nahlásí operační kontrole, která se spojí s odborníky na zemi a po přistání se problém dořeší,“ vysvětluje postup aplikovaný u společnosti České aerolinie Petr Činátl

a uvádí příklad podílů leteckých přeprav nebezpečných věcí na linkách Českých aerolinií: „V současnosti je nebezpečné zboží odeslané z Prahy zastoupeno 3% z celkového objemu zásilek, na linkách přes Prahu téměř 10%. Před 10 lety to bylo 2,5% a 3,7%. Vidíme značný nárůst u tranzitů a trend průběžného růstu podílu nebezpečného zboží na celkových přepravách.“

René Grabmüller ze společnosti **Expeditors International** závěrem doporučuje, že každý odesílatel, který hodlá přepravovat nebezpečné věci letadlem, by měl spolupracovat se spe-

diční firmou, která má IATA licenci. Na základě této licence musí mít speditér ve firmě dva pracovníky s certifikátem na odbavování a přepravu nebezpečných věcí. Certifikát je nutné každé dva roky obnovovat, což představuje záruku, že jsou tyto pracovníci pravidelně proškolení a prozkoušeni. Podobná školení by měli absolvovat rovněž odesílatelé. Podle mezinárodních předpisů je totiž za deklaraci nebezpečných věcí, jejich náležitě zabalení a za správné označení zodpovědný právě odesílatel.

Václav Podstawka

INZERCE

STRATMANN s.r.o.

Společnost Stratmann s.r.o. vám nabízí následující služby v oblasti silniční motorové dopravy nákladní a zasilatelství:

- přeprava tekutých chemických produktů včetně látek podléhajících ADR (vyjma tříd 1,2 a 7);
- přeprava zahřátých látek cisternami či cisternovými kontejnery s možností parního ohřevu do teploty 250 °C;
- přeprava tekutých potravinářských produktů;
- přeprava kusového zboží včetně ADR plachtovými návěsy;
- zasilatelství;

Stratmann, s.r.o., Nerudova 957, 396 01 Humpolec
telefon: +420 565 535 051, fax: +420 565 535 052, stratmann@stratmann.cz, www.stratmann.cz